

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer der
Staten-Generaal
T.a.v. de voorzitter
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Onze referentie
2026-0000093913

Uw referentie
179694

Datum 2 maart 2026
Betreft Beantwoording vragen invoeringstoets Tijdelijke wet

Via deze brief reageren wij op vragen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA, PvdD, D66 en Ja21 over de brief van 19 december 2025 over de invoeringstoets Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma, bulkdatasets en overige specifieke voorzieningen (hierna: Tijdelijke wet).¹ Gezien de vragen zowel de AIVD als de MIVD aangaan, gaan wij daar graag gezamenlijk op in. Waar dat dienstig is zullen gelijklopende vragen van de leden van de diverse fracties in samengenumen vorm worden beantwoord.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en PvdD

In de brief van 19 december jl. staat dat bij de onderzoeken waarbij gebruikt gemaakt wordt van bulkintercepties het werken met twee wettelijke regimes, de Wiv 2017 en de Tijdelijke Wet, tot problemen in de uitvoering leidt. Om hier een beter beeld van te krijgen hebben deze leden enkele vragen. In de brief staat te lezen dat dit knelpunt ten grondslag ligt aan een "(...) specifieke toezegging, op grond waarvan de diensten verplicht zijn om naast de al bestaande waarborgen gegevensverkeer van download- en streamingdiensten negatief te filteren." Hoe is deze toezegging precies verankerd in wet- en regelgeving? In welke concrete artikelen is dit geregeld?

Bij de totstandkoming van de Tijdelijke Wet is uitgebreid (schriftelijk en mondeling) gesproken over de mogelijke knelpunten van het werken met twee wettelijke regimes. Uit de beantwoording van vele vragen hierover is af te leiden dat dit niet tot (te) grote uitvoerbaarheidsknelpunten zouden leiden. Was dit specifieke knelpunt bij de voorbereidingen van de Tijdelijke Wet in beeld? Is dit door een van de betrokkenen genoemd? Zo ja, hoe is daar over geoordeeld en welke oplossingen waren hiervoor bedacht? Zo nee, is te verklaren waarom dit niet vooraf signaleerd is?

Er wordt in de brief gesteld dat "(...) voor verwerving onder de twee regelingen een apart verwervingssysteem zou moeten worden opgetuigd." Was dit niet voorzien? Zo nee, is te verklaren waarom dit niet voorzien was? Zo ja, was hierbij de omvang van de (nu gesignaleerde) operationele knelpunten niet in beeld?

De desbetreffende toezegging is niet verankerd in wet- en regelgeving. Het betreft een toezegging over de uitvoeringspraktijk omtrent download- en streamingsverkeer die is gedaan door de toenmalige Minister van Binnenlandse

¹ Kamerstukken I 2025/26, 36 263, nr. P.

Zaken en Koninkrijksrelaties, mede namens de toenmalige Minister van Defensie, aan de Tweede Kamer.² De toezegging was onderdeel van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) 2017 en de verhouding tot het regeerakkoord van kabinet Rutte III.³ De diensten hebben de bevoegdheid vervolgens uitgevoerd conform de beschrijving van de toezegging.

De Tijdelijke wet creëert toepassingsmogelijkheden passend bij de toenemende dreiging die uitgaat van landen met een offensief cyberprogramma. De Tijdelijke wet, die een aanvulling is op de Wiv 2017, is in systematiek bewust naast de Wiv 2017 ingericht om de geconstateerde operationele knelpunten specifiek voor de aard van de hiervoor genoemde dreiging op te lossen. Er is bij de totstandkoming en implementatie van de wet nadrukkelijk oog geweest voor de voorziene effecten van het werken met twee wettelijke regimes binnen de uitvoeringspraktijk. Er is expliciet aandacht besteed aan de afbakening van operaties; dit om te voorkomen dat in de praktijk onduidelijkheid zou bestaan over de toepassing van het vereiste regime.

Tijdens de behandeling van de Tijdelijke wet is de problematiek van negatieve filtering van download- en streamingsverkeer aan de orde geweest.⁴ Het probleem is dat de veronderstelling die ten grondslag ligt aan de toezegging hierover, namelijk dat dit soort informatie geen waarde zou hebben voor de onderzoeken van de diensten, niet altijd klopt. Deze informatie kan bijvoorbeeld wel waarde hebben, indien een buitenlandse actor een hackpoging verhuult via download- en streamingsverkeer. Daarnaast is het technisch niet in alle gevallen goed mogelijk om vooraf te zien of een gegevensstroom niet-relevante gegevens bevat. Het is dan ook aangemerkt als een knelpunt voor de effectieve uitvoering van kabelgebonden bulkinterceptie, en daarom ook aangepast voor onderzoeken onder de Tijdelijke wet. De precieze gevolgen van het werken onder twee wettelijke regimes voor kabelgebonden bulkinterceptie zijn toentertijd nog niet in voldoende mate onderkend. Dat kwam onder meer doordat de diensten nog maar op beperkte wijze uitvoering konden geven aan deze bevoegdheid. Juist door de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet kunnen de diensten de bevoegdheid tot bulkinterceptie onder dat wettelijke kader effectiever uitvoeren, waardoor het knelpunt ten opzichte van de Wiv 2017 sterker dan eerder was voorzien naar voren is gekomen.

Ook wordt gesteld dat "Het moeten onderhouden van twee verwervingssystemen strookt niet met de operationele uitvoering van bulkinterceptie onder de Tijdelijke wet en heeft gezorgd voor een onevenredig beroep op de technische capaciteit van de diensten." Kunt u aangeven op welke manier dit niet strookt met de operationele uitvoering? Wat wordt hier precies mee bedoeld? Wat vindt u een onevenredig beroep op de technische capaciteit van de diensten? Graag ontvangen de leden een nadere toelichting. Wat is er nodig om dit wel uit te kunnen voeren? In hoeverre speelt de tijdelijkheid van de wet mee in deze afweging? Wordt hier al vooruitgelopen op de herziene Wiv 2017? Wat is er precies onuitvoerbaar aan deze twee verwervingssystemen? Hoe verhoudt de term "onuitvoerbaar" zich tot de minder zware wegingscriteria "er wordt een onevenredig beroep gedaan op de technische capaciteit" en "het strookt niet met de operationele uitvoering"?

² Kamerstukken II 2017/18, 34 700, nr. 52 en Kamerstukken II 2017/18, 34 588, nr. 69, Bijlage bij Brief Wiv 2017 en regeerakkoord, p. 3.

³ Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst', VVD, CDA, D66 en ChristenUnie van 10 oktober 2017.

⁴ Zie onder andere Kamerstukken II 2022/23, 36 263, nr. 3 en Kamerstukken I 2023/24, 36 263, E.

Het is belangrijk dat de diensten voor de bescherming van onze nationale veiligheid effectief en wendbaar kunnen optreden. In de praktijk hebben de diensten kennis opgedaan met de uitvoering van bulkinterceptie. Daaruit is onder meer gebleken dat negatieve filtering niet de meest effectieve manier is om download- en streamingsverkeer te reduceren. Dit kan beter plaatsvinden door middel van positieve filtering. Dat wil zeggen dat de gegevens niet van tevoren al worden weggefilterd, maar dat de filtering later in het proces plaatsvindt. Alleen de gegevens die naar verwachting van waarde kunnen zijn voor de onderzoeken van de diensten worden opgeslagen en beschikbaar gesteld voor het inlichtingenproces voor verdere analyse en verwerking. De gegevens die daarbij evident en daarmee nadrukkelijk geen waarde hebben voor onderzoeken van de diensten, worden niet opgeslagen maar vernietigd. Bij deze methode wordt echter wel het verkeer dat in eerste instantie eruit ziet als download- en streamingsverkeer onderkend. In het geval van negatieve filtering gebeurt dat niet en gaan gegevens met potentiële inlichtingenwaarde gelijk verloren voor het inlichtingenproces. Dat zorgt voor verminderd zicht op dreigingen voor de nationale veiligheid, hetgeen onwenselijk is en niet strookt met het belang van effectieve operationele uitvoering door de diensten. Verder kost het werken met twee verschillende verwervingsregimes voor download- en streamingsverkeer de diensten veel extra technische en personele capaciteiten, die vanwege de specialistische kennis niet eenvoudig zijn te verkrijgen, en waaraan hoge kosten zijn verbonden. Dit brengt met zich dat deze werkwijze niet binnen operationeel realistische kaders kan worden verwezenlijkt.

De tijdelijkheid van de Tijdelijke wet speelt niet mee in de afweging om de methodiek van positieve filtering te willen gaan toepassen voor onderzoeken onder de Wiv 2017. Met de beoogde wijziging wordt vooruitgelopen op de herziene Wiv 2017, waarop op dit onderdeel niet kan worden gewacht. Hierbij onderstrepen wij dat de voorgenomen wijziging van de uitvoeringspraktijk past binnen de huidige wet- en regelgeving. Voor de lange termijn zijn we van mening dat ook onder de herziene Wiv 2017 het noodzakelijk zal blijven om uit te gaan van positieve filtering van potentieel relevant download- en streamingsverkeer. Dit zal dan ook onderdeel zijn van het wetsvoorstel.

U stelt dat in de praktijk blijkt dat actoren gebruik maken van streaming- en downloaddiensten, waardoor dit verkeer relevante inlichtingen bevat voor de diensten. In het debat over de Wiv 2017 is door uw voorganger gesteld dat de diensten geen belangstelling hebben voor deze reguliere streamingsdata van burgers. Is er dus sprake van nieuwe informatie ten opzichte van 2017 dan wel een gewijzigde situatie? Maken actoren op grote schaal gebruik van deze streamings- en downloaddiensten? En, dan wel of, is er sprake van een nieuwe afweging? Graag ontvangen de leden een toelichting.

Sinds de invoering van de Wiv 2017 hebben de diensten, al was dat lang beperkt, ervaring opgedaan met de inzet van kabelgebonden bulkinterceptie. Daardoor zijn nieuwe inzichten opgedaan en is er sprake van een gewijzigde situatie en weging. Hierbij is tevens van belang dat statelijke actoren op veel verschillende manieren te werk gaan en dat de wijze waarop zij optreden voortdurend in ontwikkeling is. Het is niet effectief gebleken op voorhand bepaalde gegevensstromen enkel en alleen op basis van hun aard of oorsprong uit te sluiten voor het detecteren van gekende en ongekende dreigingen voor de nationale veiligheid.⁵

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 36 263, nr. 3, p. 47.

Dit operationele knelpunt gaat om enorme hoeveelheden data van burgers die, zonder twee verschillende verwerkingsregimes, per bulk verzameld worden. Hoe verhoudt dit zich tot het vereiste gerichtheids criterium?

Wij benadrukken met klem dat de aanname dat de diensten hierdoor enorme hoeveelheden bulkdatasets van (Nederlandse) burgers verzamelen en verder verwerken onjuist is. We onderstrepen dat bij kabelgebonden bulkinterceptie sprake is van een ketenbevoegdheid, waarbij in die keten invulling wordt gegeven aan het vereiste gerichtheids criterium. Daarin zijn verschillende, specifiek daarop toegesneden opeenvolgende fasen en bijbehorende handelingen te onderkennen van verkennen, verwerven, verrichten van identificatieonderzoek en vervolgens selectie. De diensten maken aan de voorkant al keuzes en prioriteren dusdanig om zoveel mogelijk bij internationaal, en derhalve niet nationaal, gegevensverkeer te komen. Verworven gegevens, waarvan geen indicatie bestaat dat zij van waarde kunnen zijn voor onderzoeken van de diensten, worden niet verder verwerkt. Immers, deze gegevens worden door de positieve filtering niet opgeslagen en daardoor vernietigd. Dit soort gegevens komt dus niet terecht in het inlichtingenproces. Gegevens worden alleen tijdens de positieve filtering opgeslagen, indien de diensten een indicatie hebben dat er relevante gegevens in kunnen zitten. Vervolgens worden deze gegevens enkel betrokken in het inlichtingenproces, indien de gegevens toe te schrijven zijn aan kenmerken van organisaties en personen waar de diensten onderzoek naar verrichten in het belang van de bescherming tegen gekende en ongekende dreigingen voor de nationale veiligheid. Door voorgaande werkwijze wordt concreet invulling gegeven aan het vereiste gerichtheids criterium.

De leden lezen in uw brief het volgende: 'Daarom willen wij verduidelijken dat het niet meer negatief filteren van streaming- en downloadverkeer, zoals dat in de Tijdelijke wet is vastgelegd, nu ook gaat gelden voor onderzoeken die niet vallen onder de Tijdelijke wet.' Is hiervoor aanpassing van de wet- en regelgeving nodig? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke onderdelen?

Nee, dit betreft een toezegging over de uitvoeringspraktijk, die niet verankerd is in wet- en regelgeving en vereist dan ook geen aanpassing ervan. De voorgenomen wijziging van de uitvoeringspraktijk past binnen de huidige wet- en regelgeving.

De mogelijkheid bestaat dat de Eerste Kamer, naar aanleiding van de antwoorden op deze vragen nader in overleg wil treden. Kunt u toezeggen hier rekening mee te houden alvorens tot aanpassingen over wordt over te gaan?

Wij kunnen uw Kamer toezeggen rekening te houden met de mogelijkheid hierover nader in overleg te willen treden, alvorens tot aanpassing van de werkwijze van de diensten wordt overgegaan die geen wetswijziging vergt.

Omdat het over veel data van burgers en bedrijven gaat hechten deze leden aan het oordeel van de CITVD en TIB ten aanzien van dit voornemen. Hoe oordelen de TIB en de CITVD, vanuit hun expertise, over dit voornemen? Indien dit niet bekend is, bent u bereid om hier navraag naar te doen. Zo nee, waarom niet? Kunt u aangeven hoe de CTIVD en de TIB staan tegen het aanpassen van het negatief filterkader? (D66)

De gezamenlijke inbreng van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en van de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden

(TIB) is separaat met ons gedeeld en als bijlage toegevoegd. In hun bijdrage concluderen zij geen bezwaar te hebben tegen de voorgenomen wijziging. Ook onderschrijft de CTIVD dat het download- en streamingsverkeer wel degelijk relevante inlichtingen kan bevatten.

In de brief van de CITVD van 5 december 2025 lezen de leden dat er een verschil van inzicht bestaat tussen de TIB en CTIVD enerzijds en de beide diensten anderzijds over de reikwijdte van artikel 50, eerste lid, sub b, Wiv 2017. Wat is precies het verschil van inzicht? En hoe worden door de betrokken partijen de gevolgen van dit verschil van inzicht geapprecieerd?

In hoeverre heeft het niet toepassen van de geautomatiseerde data-analyse op bulkinterceptie gevolgen voor de nationale veiligheid? Kunt u ingaan op het verschil van inzicht dat bestaat over de toepassing van artikel 50 Wiv 2017 tussen de diensten enerzijds en de CTIVD en TIB anderzijds? (D66)

Ook wordt in de brief aangehaald dat er geen toepassing van geautomatiseerde data-analyse op bulkinterceptiedata heeft plaatsgevonden, doordat er een verschil van inzicht is ontstaan tussen de TIB en de CTIVD enerzijds en de beide diensten anderzijds. Kunt u toelichten wat dit verschil in inzicht tussen de toezichthouders en de diensten concreet inhoudt? Welke gevolgen heeft dit verschil van inzicht voor de bescherming van de nationale veiligheid? (JA21)

Het verschil van inzicht tussen de TIB en CTIVD enerzijds en de beide diensten anderzijds betreft de grondslag van de toepassingen van geautomatiseerde data-analyse (GDA) in de verschillende fasen van bulkinterceptie. De diensten en de TIB en CTIVD zijn het niet eens over wat precies onder het toepassingsbereik van GDA valt onder artikel 50, eerste lid, onder b, van de Wiv 2017.

De diensten stellen zich daarbij op het standpunt dat het hierbij concreet gaat om de uitvoering van GDA op metadata, die is verworven door middel van bulkinterceptie ter identificatie van personen of organisaties in het kader van het beantwoorden van onderzoeksvragen in lopende onderzoeksopdrachten van de diensten. In andere gevallen is sprake van (voorgenomen) technische handelingen ter ondersteuning en/of ter facilitering van het inlichtingenonderzoek, waarbij sprake is van GDA op basis van artikel 60 van de Wiv 2017.

De TIB en CTIVD stellen zich op het standpunt dat het regime onder artikel 50, eerste lid, onder b, van de Wiv 2017 breder van toepassing is bij de toepassing van GDA en betrekking heeft op alle fasen voorafgaand aan de fase waarbij gegevens kunnen worden betrokken in inlichtingenonderzoeken en inlichtingenproducten.

Het gevolg van dit verschil van inzicht is dat de diensten deze bevoegdheid niet inzetten waardoor zij minder effectief gekende en ongekende dreigingen voor de bescherming van de nationale veiligheid kunnen onderkennen.

Ook de gegevensdeling, inclusief de bulkinterceptie, met andere inlichtingendiensten is een relevant onderdeel van de Wiv 2017 en de Tijdelijke Wet. Gezien de gewijzigde verhoudingen met Amerika is het belangrijk om te kijken of de Wiv 2017 en de Tijdelijke Wet toegerust zijn op het omgaan met deze gewijzigde situatie. Is dit onderdeel geweest van de invoeringstoets? Zo nee, waarom niet en acht u dit alsnog relevant? Is dit aspect meegewogen in het voornemen om niet te gaan werken met twee verwervingsregimes? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe?

Gegevensdeling met andere inlichtingen- en veiligheidsdiensten is een belangrijk onderdeel voor de taakoefening van de diensten. Het voornemen om niet te blijven werken met twee verwervingsregimes voor download- en streamingsverkeer heeft geen impact op de bestaande mogelijkheid van gegevensdeling met andere inlichtingen- en veiligheidsdiensten op basis van een gewijzigde situatie. We benadrukken dat de Wiv 2017 al daarop is toegerust; onder meer door middel van de wegingsnotities en de continue monitoring ervan hebben de diensten voldoende middelen om hier goed mee om te gaan. Verder zijn in de Tijdelijke wet omtrent de waarborgen van gegevensdeling met andere inlichtingen- en veiligheidsdiensten geen gewijzigde bepalingen aangebracht ten opzichte van de Wiv 2017, en dat was om die reden dan ook geen onderdeel van de invoeringstoets.

Tot slot lezen deze leden dat door omstandigheden de invoeringstoets te vroeg komt en er geen volledig beeld is. Acht u het verstandig om op enig moment een nieuwe invoeringstoets uit te voeren?

Aan de Kamer is toegezegd dat geleerde lessen zullen worden meegenomen in het traject van de herziening van de Wiv 2017. Uit de invoeringstoets blijkt dat het eigenlijk nog te vroeg is om een compleet beeld te geven van de impact van deze wet. Wanneer en op welke wijze zullen de lessen die nu nog worden geleerd over de Tijdelijke wet met de Eerste Kamer worden gedeeld? En is het nog mogelijk om deze mee te nemen in de herziening? (D66)

De diensten evalueren en monitoren de Tijdelijke wet gedurende de gehele looptijd ervan. Als de resultaten van de monitoring daar aanleiding toe geven, houden wij daar in de verschillende stadia van het al in gang gezette wetgevingsproces tot herziening van de Wiv 2017 rekening mee. Wij zullen uw Kamer via dat proces informeren over eventuele aanvullende geleerde lessen met de Tijdelijke wet.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van D66

Het verbaasde deze leden dat de CTIVD in haar brief d.d. 5 december 2025 aangeeft het voortouw te nemen als het gaat om de interpretatie van artikel 50, lid 1 sub B van de Wiv 2017. Dit lijkt deze leden in eerste instantie aan het parlement en/of verantwoordelijke minister. Kunt u hierop ingaan?

Met de leden van de fractie van D66 zijn wij van mening dat het in eerste instantie aan de wetgever, zijnde de regering en de Staten-Generaal gezamenlijk, is om bij de totstandkoming van de wet een toelichting te geven op de bedoeling van wet- en regelgeving. Na de totstandkoming van de wet is de interpretatie van de wet een samenspel tussen de betrokken Ministers, het parlement, de uitvoerende en toezichthoudende instanties, en – sinds de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet – de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op dit moment is er nog geen gedragen interpretatie van artikel 50, eerste lid, onder b, van de Wiv 2017. Wij hechten eraan dat op korte termijn wel duidelijkheid komt over het verschil van inzicht over de toepassing van GDA in de verschillende fasen van bulkinterceptie. Ook de CTIVD is die mening toegedaan. Daarom vinden hierover op dit moment gesprekken plaats tussen de TIB, CTIVD en beide diensten. Indien dit niet leidt tot een overeenkomst van inzicht, dan is uiteindelijk de geëigende weg om op grond van de Tijdelijke wet beroep in stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak tegen een eventueel bindend onrechtmatigheidsoordeel van de TIB of CTIVD op dit punt. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak kan dan duidelijkheid geven over de interpretatie. Uiteindelijk vinden wij het aangewezen dat voor de lange termijn bij de herziening van de Wiv 2017 ook de

wetgever de nodige duidelijkheid geeft, in de wettekst, toelichting en verdere parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

U gaat in op bepaalde onderdelen van de brieven van de CTIVD en de TIB. Kunt u een uitgebreidere appreciatie geven van de brieven die door de CTIVD en de TIB aan de Tweede Kamer zijn gestuurd? Worden alle beelden herkend en/of gedeeld? Zo nee, welke niet en waarom?

Wij herkennen ons in de meeste beelden van de CTIVD en TIB over de invoering van de Tijdelijke wet, en dan met name het geschetste algemene beeld van de CTIVD en de conclusie van de TIB dat, gelet op de beperkte mate waarin de Tijdelijke wet invulling heeft gekregen, er geen compleet beeld is wat de consequenties voor de uitvoering van de Tijdelijke wet in de praktijk zijn. Wij vinden het dan ook te vroeg om conclusies te trekken over de door de CTIVD in haar bijlage geadresseerde zaken met betrekking tot de effectiviteit van (bindend) toezicht in het algemeen, en gegevensverstrekking aan buitenlandse partners in het bijzonder. Het positieve beeld dat de CTIVD benoemt over het vaststellen van de nieuwe eindtermijn van bulkdatasets delen wij eveneens.

Daarnaast hebben we aangegeven dat de nieuw in de Tijdelijke wet opgenomen mogelijkheid van het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een positief effect heeft gehad, omdat een geschil zo snel kan worden voorgelegd aan de hoogste bestuursrechter. De TIB zoomt daarbij met name in op de verdere juridisering van het proces. Het trekken van deze conclusie vinden wij, naast de waarde die we hechten aan het eerder genoemde positief effect, gelet op voorgaande, op dit moment te vroeg. Verder (h)erkent de TIB op haar beurt ons beeld dat in een beperkt aantal operaties sprake is van een langere doorlooptijd van de beoordeling van toestemmingsverzoeken onder de Tijdelijke wet. Het belang van de inzet van kabelgebonden bulkinterceptie om beter gekende en ongekende dreigingen te onderkennen achten wij samen met de diensten verder onverminderd groot. Het beeld dat de TIB daaromtrent schetst komt daarmee niet overeen en delen we niet. Ten aanzien van het verschil van inzicht tussen de TIB en CTIVD enerzijds en de beide diensten anderzijds over (de interpretatie van) de grondslag van de toepassingen van GDA in de verschillende fasen van bulkinterceptie verwijzen we naar de beantwoording daaromtrent, zoals eerder in deze brief vermeld.

De tijdelijke wet heeft een tijdlang niet uitgevoerd kunnen worden door huisvestings- en capaciteitsproblemen bij de CTIVD. Hoe zal worden voorkomen dat rond de herziening opnieuw een wet in werking treedt die in het eerste jaar nauwelijks kan worden uitgevoerd? En welke consequenties zou dat mogelijk hebben met betrekking tot de horizonbepaling uit de Tijdelijke Wet?

De eerdere huisvestingsproblematiek van de CTIVD is, in overleg met alle betrokken partijen, inmiddels opgelost met tijdelijke voorzieningen. Voor de aankomende periode is reeds een permanente oplossing gevonden. De CTIVD zal per 1 juli 2026 definitief worden gehuisvest op de Turfmarkt te Den Haag.⁶ Daarnaast worden met de CTIVD en TIB gesprekken gevoerd over de herziening van de Wiv 2017, en de uitvoeringseffecten die dat voor hen teweeg kan brengen. Hiermee wordt voorkomen dat rond de herziening dezelfde problematiek zich kan voordoen, zoals die zich heeft voorgedaan bij de Tijdelijke wet. De beoogde inwerkingtredingdatum van de nieuwe en versterkte Wet op de inlichtingen- en

⁶ Kamerstukken II 2023/24, 36 263, nr. 44.

veiligheidsdiensten is uiterlijk 1 juli 2028, de datum dat de Tijdelijke wet van rechtswege vervalt vanwege de horizonbepaling in die wet. Dat is ruim na de periode van 1 juli 2026, zodat er op dit moment geen consequenties zijn voorzien met betrekking tot de horizonbepaling.

Uit uw brief blijkt dat er in het geval de verwervingsregimes niet gewacht kan worden op de herziening van de Wiv 2017. Is het de verwachting dat er in de komende tijd nog andere zaken zullen opkomen die niet kunnen wachten op de herziening? En zo ja, wat wordt dan het te volgen traject en hoe wordt de Eerste Kamer hierbij betrokken?

Het werken met twee wettelijke kaders met twee verschillende verwervingsregimes voor download- en streamingsverkeer heeft tot problemen geleid in de uitvoeringspraktijk. Op dit moment zijn er uit de invoeringstoets van de Tijdelijke wet of de uitvoering van de Wiv 2017 geen indicaties dat er andere knelpunten zijn die, vooruitlopend op de herziening van de Wiv 2017, versneld moeten worden geadresseerd. Het is met name belangrijk dat de herziening van de Wiv 2017 voortvarend ter hand wordt genomen. Het eerder opheffen van verschillende andere knelpunten zou er daarnaast voor zorgen dat de daarvoor benodigde capaciteit niet kan worden ingezet voor de herziening van de Wiv 2017, waardoor deze vertraging oploopt. Dit achten wij onwenselijk.

De Tijdelijke wet heeft een horizonbepaling en zal van rechtswege vervallen na 30 juni 2028. Valt op dit moment te voorzien dat de herziening niet op tijd gerealiseerd gaat worden? En wat zijn dan de gevolgen?

De beoogde inwerkingtredingdatum van de nieuwe en versterkte Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is uiterlijk 1 juli 2028, de datum dat de Tijdelijke wet van rechtswege vervalt vanwege de horizonbepaling in die wet. De planning van dit wetstraject is geënt op het behalen van die datum.

U heeft in de Tweede Kamer aangekondigd voornemens te zijn de CTIVD en de TIB samen te voegen. De TIB geeft in haar brief, mede namens de CTIVD, aan ook een voorkeur te hebben voor een geïntegreerde toezichthouder. Echter, als deze leden naar de uitvoeringstoets kijken, en ook naar het verschil van inzicht dat blijkbaar kan bestaan tussen CTIVD en TIB (zie de kwestie die aan Raad van State is voorgelegd), dan vragen deze leden zich af of dat verstandig is. Blijkbaar kunnen er gevallen bestaan die zo onduidelijk zijn dat zowel de diensten en de toezichthoudende organen, als ook de CTIVD en de TIB onderling, van mening verschillen. Zou het samengaan dan niet kunnen betekenen dat dit ten koste gaat van de mogelijkheid tot het bespreken van dit dilemma's die bestaan als het gaat om de uitvoering van de nieuwe Wiv, onder andere in beiden Kamers. Graag ontvangen de leden een reflectie hierop.

Wij zijn van mening dat het bestaan van meningsverschillen tussen de diensten en de toezichthoudende organen als ook de CTIVD en de TIB onderling niet in de weg hoeft te staan aan het aangekondigde voornemen de CTIVD en de TIB samen te voegen in één robuuste organisatie, zoals inmiddels ook is opgenomen in het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten.⁷ Immers, ook met een nieuwe en versterkte Wiv blijft er ruimte om dilemma's die zich in de uitvoering kunnen voordoen te bespreken onder andere in Uw beiden Kamers, zoals thans ook het geval is. De wetsherziening brengt daarin geen verandering.

⁷ Coalitieakkoord 'Aan de slag', D66, VVD en CDA van 30 januari 2026.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van JA21

U schrijft in uw brief dat het de bevoegdheid voor het verkennen bij bulkinterceptie (artikel 6), onderdelen van de hackbevoegdheid (artikel 5, eerste en tweede lid, en de artikelen 9 en 10) en het toepassen van geautomatiseerde data-analyse op bulkinterceptiedata (artikel 8) niet of slechts in beperkte mate konden worden uitgeoefend. Kunt u toelichten waarom deze bevoegdheden niet of slechts beperkt konden worden toegepast? Is het inmiddels mogelijk dat deze bevoegdheden wel volledig kunnen worden gebruikt? Zo nee, welke maatregelen wilt u treffen, om te waarborgen dat deze bevoegdheden wel volledig kunnen worden benut?

Voorname, verschillende bevoegdheden konden niet of slechts in beperkte mate worden uitgevoerd door de diensten vanwege de huisvestingsproblematiek bij de CTIVD, waarover de Tweede Kamer in een eerder stadium is geïnformeerd.⁸ Daardoor kon de CTIVD niet volledig toezicht houden op de uitvoering van de Tijdelijke wet door de diensten. De TIB had als voorwaarde gesteld voor de beoordeling van toestemmingsverzoeken, dat de CTIVD toezicht moet kunnen uitoefenen op de door de TIB beoordeelde toestemmingsverzoeken. Inmiddels heeft de CTIVD laten weten dat zij sinds 1 oktober 2025 klaar is voor een volledige toepassing van de Tijdelijke wet, met uitzondering van het toepassen van GDA op bulkinterceptiedata. Sinds die periode wordt de Tijdelijke wet gefaseerd tot volledig toegepast door de diensten. Er hoeven op dit moment daarom geen nadere maatregelen getroffen te worden.

U geeft in de brief aan dat stappen worden gezet om de knelpunten die samenhangen met het werken met twee wervingssystemen op te lossen. Kunt u aangeven wanneer u verwacht dat deze knelpunten zijn weggenomen?

In de brief over de invoeringstoets is kenbaar gemaakt dat deze wijziging niet zal worden doorgevoerd alvorens de Tweede Kamer de mogelijkheid heeft gehad hierover in een debat over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten te spreken. Op het moment dat dit debat geen contra-indicatie geeft, zal de wijziging worden doorgevoerd in de uitvoeringspraktijk. Hierbij wijzen we uw Kamer ook op de gedane toezegging in antwoord op de eerder gestelde vraag van de fracties van GroenLinks-PvdA en de PvdD.

Wanneer de wijziging wordt doorgevoerd zal dit knelpunt direct zijn weggenomen. Immers, het verwervings- en verwerkingssysteem functioneert al onder de Tijdelijke wet zonder de verplichting van negatieve filtering aan de voorkant van het proces, maar met een systeem van positieve filtering met passende waarborgen verderop in het verwerkingsproces. De onderzoeken onder de Wiv

⁸ Kamerstukken II 36 263, nr. 45, Aanhangsel Handelingen II 2024/25, nr. 1115.

Onze referentie
2026-0000093913

2017 zullen op dezelfde wijze worden vormgegeven. Dit behoeft geen wijziging van wet- of regelgeving.

Hoogachtend,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Pieter Heerma

De Minister van Defensie,
Dilan Yeşilgöz-Zegerius

Aan de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de voorzitter, mevrouw Lagas
Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag

Kenmerk TIB: BWP13261603
Kenmerk CTIVD: 2026/0026
Uw kenmerk: 179694

Den Haag, 25 februari 2026

Betreft: Beantwoording vragen vaste commissie voor Binnenlandse Zaken d.d. 3 februari 2026

Geachte mevrouw Lagas,

In uw brief aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt een aantal vragen gesteld in het kader van de Invoeringstoets Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma, bulkdatasets en overige specifieke voorzieningen.¹ In een van de in die brief gestelde vragen wordt gevraagd hoe de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) staan tegenover het aanpassen van de toepassing van het negatief filterkader.

De CTIVD en de TIB geven in deze brief graag hun gezamenlijk standpunt hieromtrent weer.

Negatief filteren van download- en streamingsdiensten

De CTIVD en TIB hebben in de afgelopen jaren doorlopend aandacht gehad voor onderzoeksopdrachtgerichte (OOG)-interceptie. De CTIVD heeft dit recent geïntensiveerd door het starten van een nieuw onderzoek.² Het is dan ook bekend dat de diensten operationele problemen ervaren bij het negatief filteren van gegevensverkeer van download- en streamingsdiensten, zoals beschreven in voornoemde brief.

De CTIVD en TIB concluderen op basis van ieders rol en verantwoordelijkheid dat wij geen bezwaar hebben tegen het voornemen van de diensten. Wanneer de verplichting tot het negatief filteren van download- en streamingsverkeer – vanwege voornoemde operationeel-technische omstandigheden – niet langer voor de Wiv 2017-onderzoeken zou gelden, blijven de overige waarborgen gelden die in het gehele stelsel zijn aangebracht. Het is een omstandigheid die de TIB in haar ex-ante toets op alle verzoeken tot toestemming kan meewegen. De verwachting van de CTIVD is verder dat deze en andere waarborgen – zoals de filtering van gegevens en de waarborg dat niet-relevante gegevens in de

¹ Brief Invoeringstoets Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma, bulkdatasets en overige specifieke voorzieningen d.d. 3 februari 2026, kenmerk 179694.

² Zie: <https://www.ctivd.nl/actueel/nieuws/2025/12/11/start-onderzoek-ongerichte-interceptie-van-gegevens>.

interceptieketen zo spoedig mogelijk worden vernietigd – leiden tot de reductie van de opslag van download- en streamingsgegevens. Hiertoe hoeft geen afzonderlijk negatief filter te worden geïntroduceerd. Daarbij merkt de CTIVD op dat de technische implementatie van een dergelijk negatief filter niet altijd voldoende effectief te realiseren is, vanwege onder meer de veranderlijkheid van gegevensstromen. Bovendien stelt de CTIVD vast dat in de praktijk is gebleken dat gegevensstromen waarin zich download- en streamingsverkeer bevinden wel degelijk relevante inlichtingen kunnen bevatten. Het standaard uitfilteren van deze informatie kan dus leiden tot verlies van inlichtingenwaarde. Het is telkens aan de diensten om hieromtrent een afweging te maken, die vervolgens onderwerp van toets en toezicht zal zijn.

Indien daartoe uitgenodigd zijn de CTIVD en TIB graag bereid tot het verstrekken van meer informatie over dit onderwerp, of andere onderwerpen in relatie tot de invoeringstoets Tijdelijke wet.

Hoogachtend,

mr. Anne Mieke Zwaneveld
Voorzitter Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden

mr. Hugo Hillenaar
Voorzitter Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000093912

Datum
25 februari 2026

Bijlage(n)
0

Aan
Van

MBZK
OIV

nota

Oplegnota beantwoording vragen Eerste Kamer
invoeringstoets Tijdelijke wet

Aanleiding

- Op 19 december 2025 hebben de toenmalige ministers van BZK en van Defensie, conform een toezegging, de Eerste Kamer geïnformeerd over de door diensten verrichtte invoeringstoets van de Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma, bulkdatasets en overige specifieke voorzieningen (hierna: Tijdelijke wet).
- Op 3 februari jl. hebben leden van vier fracties (GroenLinks-PvdA, PvdD, D66 en JA21) schriftelijke vragen gesteld over deze brief, met het verzoek de vragen binnen vier weken (uiterlijk dinsdag 3 maart) te beantwoorden.
- In de bijlage treft u de concept-antwoorden aan op de gestelde vragen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgaande beantwoording van u en de Minister van Defensie.

Kern

- Op 1 juli 2024 is de Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma, bulkdatasets en overige specifieke voorzieningen in werking getreden (hierna: Tijdelijke wet).
- De aangenomen motie Hammelburg (D66) c.s. verzocht het kabinet om één jaar na de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet een invoeringstoets uit te voeren.
- Deze beantwoording wordt gelijktijdig voor akkoord aangeboden aan de minister van Defensie.
- De beantwoording is ambtelijk afgestemd binnen BZK (CZW, AIVD en OIV) en met Defensie (DJZ en MIVD), AZ en het interdepartementale programma herziening Wiv.
- Bij de behandeling van de Wiv 2017 is door de toenmalige MinBZK de toezegging gedaan dat bij onderzoeksoopdracht gerichte interceptie (OOG-interceptie), die toen naast ether ook op de kabel mogelijk werd, "alle data waarvan aan de buitenkant te zien is dat ze niet relevant zijn (...)" bijvoorbeeld de data van populaire streaming- en/of downloaddiensten als Netflix, Spotify, Bit-torrent en YouTube", zou worden afgebogen (de zogenoemde negatieve filtering).
- De aanname van destijds dat download- en streamingsverkeer geen waarde kan hebben, klopt echter niet altijd. Daarop is door de toenmalige MinBZK bij de behandeling van de Tijdelijke wet deze eerdere toezegging over het

filteren van download- en streamingsverkeer ingetrokken. Deze toezegging geldt echter wel nog voor onderzoeken onder de Wiv 2017. Dit blijkt niet uitvoerbaar voor de diensten.

Onze referentie
2026-0000093912

Datum
25 februari 2026

- In de Kamerbrief over de invoeringstoets van de Tijdelijke wet is verduidelijkt dat het niet langer negatief filteren van streamings- en downloadverkeer, zoals in de Tijdelijke wet, nu ook geldt voor de onderzoeken onder de Wiv 2017. Dit vergt geen aanpassing van wet- en regelgeving. De meerderheid van de vragen van de Eerste Kamer heeft hierop betrekking.
- Over dat onderwerp wordt in de beantwoording meer context gegeven bij de achtergrond van de toezegging en het verschil tussen negatieve, en de gebleken meer effectieve toepassing van positieve filtering bij download- en streamingsverkeer onder de Tijdelijke wet. Tevens wordt nader toegelicht dat de aanname dat de diensten hierdoor enorme hoeveelheden bulkdatasets van (Nederlandse) burgers verzamelen en verder verwerken onjuist is. Er wordt verder verduidelijkt dat de voorgestelde gewijzigde werkwijze past binnen de huidige wet- en regelgeving en dus geen wetswijziging met zich brengt en dat hiermee vooruit wordt gelopen op het wetstraject tot herziening van de Wiv 2017. Desgevraagd wordt toegezegd dat hierover nader overleg mogelijk is met de Eerste Kamer.
- Andere vragen zien op het verkrijgen van meer informatie over (de interpretatie over) het verschil van inzicht dat bestaat tussen de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) en de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (CTIVD) enerzijds en de beide diensten anderzijds over de reikwijdte van artikel 50, eerste lid, sub b, Wiv 2017. Het betreft de grondslag van de toepassingen van geautomatiseerde data-analyse in de verschillende fasen van bulkinterceptie. Het verschil wordt toegelicht alsook het gevolg, te weten dat de diensten hierdoor minder effectief gekende en ongekende dreigingen voor de bescherming van de nationale veiligheid kunnen onderkennen.
- Daarnaast wordt geantwoord dat de diensten gedurende de gehele looptijd van de Tijdelijke wet deze evalueren en monitoren. Als de resultaten van de monitoring daar aanleiding toe geven, wordt daar in de verschillende stadia van het al in gang gezette wetgevingsproces tot herziening van de Wiv 2017 rekening mee gehouden. Via dat proces zal ook de Eerste Kamer worden geïnformeerd over eventuele aanvullende geleerde lessen met de Tijdelijke wet. Ook wordt ingegaan op de planning van de nieuwe wet, met beoogde inwerkingtredingsdatum van uiterlijk 1 juli 2018 omdat de Tijdelijke wet dan van rechtswege vervalt.
- Ook de eerdere huisvestigingsproblematiek bij de CTIVD komt kort aan bod, en dat reeds naast de huidige tijdelijke voorzieningen een permanente oplossing is gevonden met definitieve huisvesting op de Turfmarkt te Den Haag.
- De CTIVD en TIB hebben separaat inbreng geleverd. Deze inbreng wordt als bijlage toegevoegd aan de brief aan de Eerste Kamer. In hun bijdrage concluderen de CTIVD en TIB geen bezwaar te hebben tegen de voorgenomen wijziging. Ook onderschrijft de CTIVD dat het download- en streamingsverkeer wel degelijk relevante inlichtingen kan bevatten.

Toelichting

- Het doel van de Tijdelijke wet is om, vooruitlopend op de brede herziening van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv) 2017, meer operationele snelheid en wendbaarheid mogelijk te maken voor inlichtingenonderzoeken van de diensten tegen cyberaanvallen vanuit statelijke actoren met een offensief cyberprogramma en tegelijkertijd de waarborgen op een gepast niveau te houden. Als gevolg van

huisvestigingsproblemen bij de CTIVD kon de Tijdelijke wet vanaf de inwerkingtreding op 1 juli 2024 tot najaar 2025 niet volledig worden toegepast.

Onze referentie

2026-0000093912

Datum

25 februari 2026

- Omdat de Tijdelijke wet eerder nog niet volledig kon worden ingezet, is destijds toegezegd de resultaten van de invoeringstoets eind 2025 te delen. Hiervoor zijn binnen de beide diensten breed ervaringen opgehaald. Ook zijn de ervaringen van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State betrokken.
- Het gegeven dat een aantal artikelen uit de Tijdelijke wet niet of in beperkte mate is uitgevoerd belemmerde het vermogen om tot een gewogen oordeel te komen over de uitvoering. Bij hetgeen wel volledig kon worden toegepast, geldt dat de inzetmogelijkheden van kabelinterceptie en de regeling rondom bulkdatasets positief worden geapprecieerd, alsook de mogelijkheid tot het instellen van beroep. Vanuit de ABRvS is één knelpunt omtrent inlichtingenvoorziening aan haar Afdeling benoemd. Als knelpunt voor de diensten is genoemd dat de beoordelingstermijn die de TIB hanteerde voor enkele toestemmingsverzoeken, soms meer dan vier weken, onevenredig lang is. Deze knelpunten worden betrokken bij de herziening van de Wiv 2017.
- De voorbereiding en verdere uitwerking van de herziening van de Wiv 2017 is, nadat de Tijdelijke wet was aangenomen, direct opgepakt door het interdepartementale programmteam herziening Wiv. De huidige stand van zaken van de herziening Wiv in februari 2026 is dat het conceptwetsvoorstel nagenoeg gereed is en op dit moment door de diensten wordt getoetst op uitvoerbaarheid. De verdere planning voor de herziening van de Wiv is op grote lijnen op gericht het concept-wetsvoorstel in de zomer van 2026 in (internet)consultatie te geven. Voorzien is dat de nieuwe Wiv uiterlijk op 1 juli 2028 in werking moet treden, omdat dan de Tijdelijke wet vervalt.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

- Beantwoording vragen Eerste Kamer invoeringstoets Tijdelijke wet;
- Inbreng CTIVD en TIB, als bijlage bij beantwoording vragen Eerste Kamer;
- Commissiebrief Eerste Kamer invoeringstoets Tijdelijke wet;
- Kamerbrief invoeringstoets Tijdelijke wet.